

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a személyesen eljáró felperesnek a Magyar Államkincstár alperes ellen családi pótlék visszafizetése tárgyában hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2008. február 7. napján kelt 9.K.30.447/2007/7. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 8. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 9.K.30.447/2007/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, és a felperes keresetét elutasítja.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 1987. január 9-én született ikergyermekek édesanyja; mindkét gyermek után családi pótlékban részesült. Házastársával és gyermekeivel együtt a M. alatti ingatlanban lakott, a családi pótlék postai úton történő kézbesítésére is ezen lakcímre került sor.

A felperes 2006 júniusában elköltözött otthonából; az elköltözés tényét nem jelentette be a családi pótlékot folyósító szervnek, ezért a családi pótlékot változatlanul részére küldték meg az M. alá, ahol az az ingatlanban tartózkodók részéről felvételre került. A felperes nem tett semmilyen intézkedést, rendelkezést annak érdekében, hogy a családi pótlékot ne a részére, hanem - gyermekeire való tekintettel - másnak folyósítsák.

A Magyar Államkincstár Hajdú-Bihar Megyei Területi Igazgatósága úgy szerzett tudomást arról, hogy a felperes háztartásából az ikergyermekek kikerültek - azaz hogy a felperes elköltözött -, hogy a gyermekek édesapja előterjesztette családi pótlék megállapítása iránti kérelmét, 2007. március 19-én.

Az elsőfokú közigazgatási szerv a 2007. június 6. napján kelt 108.544-148/2007. számú határozatával a felperest 169.400 Ft jogalap nélkül felvett családi pótlék visszafizetésére kötelezte.

A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2007. július 31. napján kelt Cs-7097/2007. számú másodfokú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A felperes keresetében az alperes határozatának felülvizsgálatát és hatályon kívül helyezését kérte.

Arra hivatkozott, hogy gyermekei nem kerültek el abból a háztartásból, ahová a családi pótlékot folyósították, neki családi okokra tekintettel el kellett menekülnie otthonából, a családi pótlék folyósítása azonban változatlanul ugyanarra a lakcímre történt, és változatlanul a gyermekek ellátását szolgálta.

A megyei bíróság a felperes keresetét alaposnak értékelte, és az alperes határozatát - az elsőfokú határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezte.

Ítéletének indokolásában a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény /a továbbiakban: Cst./ 41. § /2/, /3/ és /4/ bekezdésére hivatkozással kifejtette, hogy osztotta azt az alperesi álláspontot, miszerint a felperest a Cst. 39. §-ára tekintettel bejelentési kötelezettség terhelte akkor, amikor a gyermekeitől elköltözött.

hivatkozott arra a felperes, hogy gyermekei a háztartásból nem kerültek ki, hiszen a Cst. 7. § /1/ bekezdése szerint a családi pótlékra való jogosultság feltétele a gyermekek saját háztartásban történő gondozása, nevelése.

A felek egyező előadása alapján megállapította a megyei bíróság, hogy a családi pótlékot - mint ellátást - nem a felperes vette fel, és a családi pótlék folyósítása a felperes korábbi igénybejelentésében szereplő lakcímre történt.

Az sem volt vitatott, hogy a felperes semmit sem tett a családi pótlék más részéről történő átvétele érdekében, meghatalmazást e vonatkozásban senkinek nem adott. Ebből következően a felperes az általa át nem vett, de az ő igénybejelentése alapján folyósított családi pótlék felett nem rendelkezett.

Ilyen körülmények között a megyei bíróság álláspontja az volt, hogy a Cst. 41. § /4/ bekezdése rendelkezéseinek nyelvtani értelmezései azt támasztják alá, hogy a felperestől nem lehet visszakövetelni a családi pótlékot; az a/ pont ugyanis a visszakövetelés feltételül támasztja, hogy az vegye fel a családi pótlékot, akitől visszakövetelik. A perbeli esetben ez nyilvánvalóan nem valósult meg, azt az alperes sem vitatta.

A megyei bíróság jogértelmezése alátámasztásaként a Cst. 37. § /1/ bekezdésére is hivatkozott, miszerint a családi pótlékot visszamenőleg maximum a bejelentés napját megelőző második hónap első napjától lehet folyósítani, így amennyiben a családi pótlék

visszafizetésére a felperest kötelezhetnék, lenne olyan időszak, amikor is a gyermekek ellátatlanul maradnak.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet sérti a Cst. 41. § /3/ és /4/ bekezdésében foglaltakat.

Az alperes álláspontja szerint a Cst. 41. §-a alapján a jogalap nélkül felvett ellátásért az igénylő felel, felelőssége a felvételtől számított 30 napon belül objektív - tehát abban az esetben eltérően a jogerős ítéletben foglaltaktól nem feltétel a felróhatóság -, 30 napon túl pedig akkor állapítható meg, ha a felvétel neki felróható.

A Cst. 41. § /3/ és /4/ bekezdés szabályai szerint a jogalap nélküli folyósításért való felelősség megállapítása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az ellátást az igénylő, vagy harmadik személy veszi fel.

Ténylegesen nem a felvétel, hanem az igénybevétel jogszerűsége vizsgálendő, 30 napon túli felvétel esetén pedig az is, hogy a jogalap nélküli kifizetés az igénylőnek - vagyis annak a személynek, akinek igénye alapján részére a folyósítás történik - felróható, vagy sem.

Az alperes álláspontja szerint a Cst. 41. § /3/ és /4/ bekezdésének helyes értelmezése az, hogy a felelősség a jogalap nélküli kifizetésért áll fenn, nem pedig a jogalap nélküli felvételért.

Elsősorban az igénylő van olyan helyzetben, hogy a jogalap nélküli kifizetést megakadályozhassa, mégpedig azzal, ha bejelenti, hogy körülményeiben a jogosultságot érintő lényeges változás áll be.

A jelen esetben a felperestől elvárható volt, hogy bejelenti a változást, és mivel ezt nem tette meg, a folyósítás továbbra is kiutalásra került részére.

A felperes a bejelentési kötelezettségéről tájékoztatást kapott és tudomásul vette, hogy az annak elmaradása miatt jogalap nélkül kiutalt összeget köteles visszafizetni.

Ha a felperes az ügyében kellő gondossággal jár el, tudnia kellett volna, hogy amíg a változásról a folyósító szerv nem kap értesítést, a folyósítás a felperes igénybejelentése alapján történik.

Kifejtette az alperes, hogy a megyei bíróság értelmezése téves, ésszerűtlenül különbséget tesz tevőleges magatartás és mulasztás között, akkor, amikor mindkét magatartás ugyanazon eredményre vezet - az ellátás olyan személy részére kerül folyósításra, aki arra a Cst. szabályaira figyelemmel nem jogosult -, és ezt az eredményt az igénylő ugyanazon jogellenes magatartással - a bejelentési kötelezettség elmulasztása - okozza.

Különösen indokolatlan megkülönböztetés ez abból a szempontból, hogy a bíróság értelmezése szerint a Cst. 41 § /4/ bekezdés a/

pontjában foglalt szándékos magatartás esetén a felelősség korlátozottabb, mint a b/ pontban foglalt gondatlan magatartás esetében, ez utóbbinál ugyanis az ellátás felvétele nem jelenik meg a jogszabályi szövegben, tehát a gondatlan elkövető köteles visszafizetni mind a felvett, mind a fel nem vett ellátást. Nyilvánvalóan téves értelmezés az, ha ugyanazon jogellenességhez vezető, ugyanazon jogszabályi kötelezettség megszegéséért a szándékos elkövető korlátozottan, szűkebb körben felel, mint a gondatlan elkövető.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § /1/ bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a megyei bíróság tévesen foglalt állást abban a jogkérdésben, hogy a felperes milyen feltételek mellett kötelezhető jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésére.

A peres eljárás során nem volt vitatott az a tény, hogy a felperest, a Cst. 39. §-a alapján változás-bejelentési kötelezettség terhelte. Erről a kötelezettségről a felperes az igénybejelentő nyomtatványból, illetve a folyósítást elrendelő határozatból is tudomást szerzett.

A felperesnek tisztában kellett lennie azzal is, hogy családi pótlék csak a háztartásában nevelt gyermekek után kerülhet jogszerűen folyósításra. Ebből következően bejelentett állandó lakóhelyének elhagyása, a gyermekek nevelésének helyéül szolgáló háztartásból való elköltözése az ellátás folyósítását érintő lényeges körülménynek minősült, amelyről bejelentéssel tartozott a családi pótlék folyósítását elrendelő hatóságnak.

A felperes elmulasztotta ezen bejelentési kötelezettségét, ezért a Cst. 41. § /1/ bekezdésének a/ pontjában foglalt feltétel és a felperes magatartásának felróhatósága a Cst. 41. § /3/, illetve /4/ bekezdésének b/ pontja alapján fennállt.

A közigazgatási hatóságok a felperes visszafizetési kötelezettségét a felróhatóság alapján törvényesen állapították meg, a megyei bíróság jogsértően tekintette a felperes keresetét megalapozottnak. Tévesen utalt arra, hogy a visszafizetésre kötelezésnek feltétele az ellátásnak az igénylő részéről való tényleges felvétele, vagy erről való rendelkezése; továbbá tévesen állapította meg azt is, hogy a bejelentési kötelezettség elmulasztása pénzfelvétel hiányában nem von maga után felróhatóságot.

Rámutat arra a Legfelsőbb Bíróság, hogy egy állami juttatás törvényes feltételeit az arra igényt tartó - igényjogosult - félnek nem csak a jogok, hanem az ezzel kapcsolatos kötelezettségek tekintetében is ismernie kell, és be kell tartania.

A jogkövetkezmények alól nem mentesít az sem, ha az államháztartást nem érte kár, a családi pótlék rendeltetésszerűen felhasználásra került, mert a gyermekekre fordították; ugyanis a Cst. ilyen mentesítési okot a visszafizetési kötelezettség alól nem ismer.

Mindezek alapján az alperes jogszerűen állapította meg, hogy a bejelentés elmaradása a felperesnek felróható, az ellátás jogalap nélküli felvétele megvalósult azzal, hogy az ellátást az ő jogán arra nem jogosult részére folyósították.

A felróhatóság kizárólag a felperes gondatlanságából fakadóan keletkezett, mert nemvitásan tudott arról, hogy az ellátás folyósítására az ő jogán nem kerülhetett sor, miután a gyermekek a háztartásából kikerültek.

A fentiekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat megsértette, ezért azt a Pp. 275. § /4/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a felperes alaptalan keresetét a Pp. 339. § /1/ bekezdése értelmében elutasította.

A per során az alperes perköltséget nem igényelt, ezért arról a Legfelsőbb Bíróságnak rendelkeznie nem kellett.

Az eljárás a Cst. 40. §-ának megfelelően illetékmentes.

Budapest, 2009. január 28.

Dr. Buzinkay Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Fekete Ildikó sk. előadó bíró, Dr. Kárpáti Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő